

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505
Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: ČJL, 6. ročník

Sada: 2

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-Č2ST-38

Název materiálu: Střídání hlásek

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Anotace: Prezentace týkající se střídání a skupiny hlásek při odvozování.

Metodický popis:

- Změny samohlásek při odvozování
- Skupiny hlásek při odvozování
- Zdvojené souhlásky, test na využití získaných znalostí

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 23. 10. 2012

Ověřující učitel: Mgr. M. Baslerová

Třída: 6. A

**Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.
Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.**

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střídání a skupiny hlásek při odvozování

Při odvozování dochází ke změnám samohlásek:

Dloužení: hvídz – hvízdát, list – lístek

Krácení: řídit – řidič, král – kralovat

Střídání s jinou samohláskou: sud – soudek

medvěď – medvídek

dřevo – dřívko

Pamatuj

- ❑ Kde je ve slově **e (ě)**, bývá v příbuzném slově **měkké í**:

Zpěv – zpívat, sběr – sbírat, sedět – sídlo,...

Pamatuj

❑ Změny souhlásek

k – č: ru**k**a – ru**č**ka

s – š: my**s**let – **myš**lení

c – č: slepi**c**e – slepi**č**í

z – ž: dové**z**t – dová**ž**et

h – ž: sní**h** – sně**ž**it

t – c: utra**t**it – utrá**c**et

ch – š: u**ch**o – u**š**ní

d – z: ohra**d**it – ohra**z**ovat

Skupiny hlásek při odvozování

- ❑ Ke střídání souhlásek dochází při odvozování přídavných jmen příponou **–ský**

Praha – praž**ský**

Valach – valaš**ský**

Brandýs – brandý**ský**

Tunis – tuni**ský**

V množném čísle v rodě mužském životném je **–ští**:
brandý**ští**, tuni**ští**

Skupiny hlásek při odvozování

- ❑ V žádném českém slově se nepíše dvě **s** za sebou!
- ❑ Přídavná jména odvozená od jmen zakončených na **–k** nebo **–c** mají zakončení **–cký**:

zámek – záme**cký**, lovec – love**cký**

- ❑ Skupiny psané **–ts–**, **–ds–** se ve výslovnosti zjednodušují v **–c**: dětský, lidský
-

Zdvojené souhlásky

- ❑ S jedním **-n** píšeme:
- ❑ přídavná jména od názvů zvířat zakončených na **-n**, **-na**, protože jsou odvozená koncovkou **-í**:

havran – havra**n**í

vrána – vra**n**í

krocan – kroca**n**í

beran – be**r**aní

Zdvojené souhlásky

- Přídavná jména často odvozujeme příponami –ní a –ný. Pokud je kořen zakončen na –n, píšeme v odvozených slovech –nn– :

den – denní
výkon – výkonný
týden – týdenní
cena – cenný
telefon – telefonní

Pamatuj

- ❑ Slova jako kamen**n**ík, vin**n**ice jsou odvozená od slov kámen, víno příponami *–ík*, *–ice*, a proto píšeme jen jedno **–n**.
 - ❑ S jedním **–n** píšeme také slova raný (časný), vraný (vraní koně)
 - ❑ **Zdvojené souhlásky**: kamenný, rozzářit, bezzubý, černošší, oddech, nejjistější, cenný, krkonošší, oddech, nejjasnější, poddaní, poddůstojník, bezzásadový....
-

TEST

Napiš věty s těmito slovy:

Podaný.....

Poddaný.....

Nejjasnější.....

Bezzásadový:

Doplň –n, –nn:

Ra_é brambory, kame_ý pomník, ce_ík zboží, nový
de_ík, ra_í rozcvička, havra_í vlasy, slu_ý den, dřevě_ý
dům, šikovní kame_ík

TEST – možné řešení

Napiš věty s těmito slovy:

Podaný: Opět spadl podaný sešit.

Poddaný: Poddaný se musel hlásit u vrchnosti.

Nejjasnější: Na nebi zářila nejjasnější hvězda.

Bezzásadový: Politik byl bezzásadový.

Doplň –n, –nn:

Rané brambory, kamenný pomník, ceník zboží, nový deník, ranní rozcvička, havraní vlasy, slunný den, dřevěný dům, šikovní kameník

Seznam použité literatury a pramenů:

SOCHROVÁ, Marie. Český jazyk v kostce pro střední školy. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999, ISBN 80-7200-041-1.

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire,
nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain)
nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Marie Baslerová
Základní škola Ruda nad Moravou, okres
Šumperk
zsroda@zsroda.cz
únor 2012